

Zpracovala: Anna Müllerová

### **Forrest Carter/ ŠKOLA MALÉHO STROMU / 1976/ úroveň 4-5**

Úvodní poznámky:

Forrest Carter, který se narodil v roce 1945 v Alabamě, se během svého života vydával za sirotka, jenž byl vychováván svými indiánskými příbuznými – prarodiči Čerokíi. Z tohoto fiktivního života vznikla kniha, kde jako malý chlapec, pojmenovaný Malý strom, vypráví naivním dětským pohledem „skutečné události“. Jedná se o vzpomínky plné lásky a úcty k přírodě, dobrodružných zážitků s dědečkem a babičkou, ale také smutných okamžiků a momentů k hlubokému zamyšlení. Někdo knihu může vnímat dokonce jako poselství.

Tato kniha se po Carterově smrti stala bestsellerem nejen v Americe, ale také po celém světě. I dnes má toto dílo co říci, protože mnohé myšlenky v knize vyřčené jsou velice nadčasové. Škola Malého stromu byla také zfilmována, a to až v roce 1997 režisérem Richardem Friedenbergerem. Filmová adaptace nese název Dobrodružství Malého Indiána a v originále se jmenuje The Education of Little Tree.

| Dimenze                               | Ukazatel               | Popis (komplikující faktory)                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|---------------------------------------|------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Základní požadavek<br/>upoutat</i> | Čas                    | <b>Středně dlouhá četba, náročná ovšem na pozornost (181 stran)</b>                                                                                                                                                                                                                                                               |
|                                       | Zájmy                  | <b>Zájmově bude text bližší chlapcům, vzhledem k tématu, chlapecké hlavní postavě a celkovému prostředí příběhu. Problematika knihy není přímo aktuální, je ale nadčasová a stále tematizovaná. Ve státech USA bude mít četba textu u žáků další rozměr, protože se bude jednat o svědectví ze stránek historie jejich státu.</b> |
|                                       | Čtenářská<br>zkušenost | <b>Tento text je rozhodně určen pro zkušenější čtenáře, kteří jsou schopni porozumět i filosofickému rozměru příběhu, který je více nežli nějakým dobrodružstvím výpovědí o skutečných událostech konkrétní doby.</b>                                                                                                             |

|                                     |                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|-------------------------------------|------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Obeznamenost<br>s literárním stylem | Všeobecné<br>znalosti                          | Čtenář by měl mít alespoň základní povědomí o problematice útlaku, vystěhování a vyvražďování původního amerického obyvatelstva (indiánů) při a po kolonizaci Ameriky. Na vnitřní straně zadních desek je (v některých vydáních) velmi stručně úděl Čerokiů nastíněn. V díle se také vyskytují konkrétní reálie z té doby a dob předešlých (jména prezidentů, generálů, problematika pálení whisky...), kterým by měl čtenář alespoň částečně rozumět. |
|                                     | Oborově<br>specifické znalosti<br>a zkušenosti | Není potřebná zvláštní znalost literárněhistorického kontextu a literárně teoretické terminologie.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|                                     | Slovní zásoba                                  | Mladší čtenář může při četbě dospět k situacím, kdy nebude rozumět některým tematicky specifickým výrazům. Nemělo by to ale ve větší míře ovlivnit pochopení významu sdělení v textu. Slovní zásoba je například rozšiřována četnými indiánskými výrazy, názvy rostlin, materiálů atd. Řídce se objevují archaická slova související s historickým odstupem.                                                                                           |
|                                     | Větné konstrukce                               | Text je složitější spíše myšlenkově (obsahově) než způsobem větné konstrukce.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|                                     | Stylistika                                     | Není třeba žádné stylistické znalosti z hlediska kontextu díla, času nebo žánru.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

---

|                                               |              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|-----------------------------------------------|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>Obeznamenost<br/>s literárními postupy</i> | Děj          | Příběh není klasickým dobrodružstvím s hlavní zápletkou a postupným rozuzlením, ale spíše vyprávěním o různých indiánských činnostech, zážitcích hlavní postavy, seznámení se se zvyky, vztahy se zvířaty, přírodou, „bílými lidmi“ apod. Napětí je tak v knize málo časté a postupně negraduje, ale objevuje se ve vyprávění dílčích dobrodružných zážitků. |
|                                               | Časový sled  | Vyprávění je časově kontinuální s občasnými odkazy do minulosti nebo pohledy do budoucnosti, které jsou vlastně komentáři vypravěče k popisovaným událostem. Čas se v knize posouvá bez upozornění, posun je rozpoznatelný z dalšího kontextu.                                                                                                               |
|                                               | Dějové linie | Dějová linie je jedna hlavní – vyprávění ze života malého chlapce mezi indiány od samotného začátku. Tato linie (spíše časová) pak obsahuje množství konkrétních příběhů, zážitků a informací, které hlavní postava prožívala během následného života mezi indiány. Dějové odbočky jsou přehledné.                                                           |
|                                               | Perspektiva  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

---

|                                             |                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|---------------------------------------------|------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                             | Smysl            | Význam sdělení není třeba rozpoznávat. Vypravěč nám sám dává najevo svou interpretaci, názory a postoje (někdy i z hlediska časového odstupu). Čtenář je nucen spíše interpretovat to, co se skrývá „za textem“, co je filosofickou myšlenkou knihy – návrat k bezproblémovému soužití s přírodou, rasová tolerance, poučení se z minulosti, odvrácení se od materiálního způsobu života. |
| <i>Obeznamenost s literárními postavami</i> | Charakter postav | Čtenář nemusí žádným způsobem pronikat do charakteru postav, protože ty jsou nám dobře a přesně popsány naivním pohledem dětského vypravěče. Na čtenáři je už pouhé kritické zhodnocení případného přílišného černobílého vidění postav.                                                                                                                                                  |
|                                             | Počet            | Počet postav je v příběhu velmi nízký a nekomplikuje tak přehlednost čtenáře v jednotlivých charakterech.                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|                                             | Vztahy           | Vztahy mezi postavami jsou v knize jedním z nejdůležitějších sdělení vůbec. Jsou ale dobře čitelné a příliš se ani v čase nemění. Je zde také důraz na mezikulturní vztahy a vztahy člověka k entitám přírody.                                                                                                                                                                            |